

Umetniška gimnazija – glasbena smer

Modul B: petje – inštrument

Posodobljeni učni načrt

TOLKALA

OBVEZNI PREDMET

Število ur: 420

Posodobljeni učni načrt

TOLKALA

Obvezni predmet (420 ur)

Posodobljeni učni načrt so pripravili:

Predsednik predmetne skupine:

Martin Bajde, prof., Konservatorij za glasbo in balet Maribor

Člana:

red. prof. Boris Šurbek, Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo

Damir Korošec, prof., Glasbena šola Celje

Vodja in koordinator predmetnih skupin za trobento, rog, pozavno, tubo in tolkala:

Zdravko Hribar, prof.

Vodja področne skupine za glasbeno šolstvo:

dr. Dimitrij Beuermann, Zavod RS za šolstvo

Recenzenta:

Lojen Tomaž, prof., Glasbena šola Fran Korun Koželjski Velenje

asist. Petra Bartol, prof., Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: **dr. Žiga Turk**

Za zavod: **mag. Gregor Mohorčič**

Uredili: **izr. prof., mag. Ivan Florjanc, Marija Gregorc, prof. in mag. Tomaž Faganel**

Jezikovni pregled: **Lea Lehner**

Objava na spletnem naslovu:

http://www.mizks.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odraslih/srednjesolsko_izobrazevanje/srednjesolski_izobrazevalni_programi/

Prva izdaja

Ljubljana, 2012

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:780.62(0.034.2)

BAJDE, Martin

Posodobljeni učni načrt. Tolkala [Elektronski vir] : obvezni predmet : 420 ur / [pripravili Martin Bajde, Boris Šurbek, Damir Korošec]. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2012. - (Umetniška gimnazija - glasbena smer. Modul B, Petje - inštrument)

ISBN 978-961-03-0107-3 (pdf, Zavod RS za šolstvo)

1. Gl. stv. nasl. 2. Šurbek, Boris, 1944- 3. Korošec, Damir
265652480

Posodobljeni učni načrt za predmet tolkala je pripravila predmetna skupina za posodabljanje učnega načrta za tolkala. Pri posodabljanju je izhajala iz učnega načrta za predmet tolkala, določenega na 15. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, 7. 5. 1998. Posodobljeni učni načrt je posledica sprememb in novosti v pedagoški praksi na področju instrumentalnega pouka.

Posodobljeni učni načrt je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 154. seji 24. januarja 2013.

VSEBINA:

1	OPREDELITEV PREDMETA	4
2	SPLOŠNI CILJI	5
3	OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE	7
4	STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA	17
5	DIDAKTIČNA PRIPOROČILA.....	19
5.1	Preverjanje in ocenjevanje znanja	21
5.2	Medpredmetne povezave.....	22
6	MATERIALNI POGOJI	23
7	ZNANJA IZVAJALCEV	23

1 OPREDELITEV PREDMETA

Predmet tolkala je strokovni predmet v programu umetniške gimnazije modul B, petje - inštrument.

Izvaja se v vseh letnikih programa v skupnem obsegu 420 ur.

Tolkala so najbolj raznoliki in razširjeni inštrumenti po vsem svetu. Njihov izvor sega v začetek zgodovine človeštva, v kameno dobo. V svetovni glasbeni zgodovini so predstavljala pomemben delež pri razvoju ljudske, klasične in sodobne glasbe in so globoko vpeta v vsakokratne družbene ter zgodovinske razmere.

Posebno v zadnjem času so tolkalni inštrumenti pridobili pomembno mesto v sodobni glasbi.

V iskanju novih zvokovnih in izraznih možnosti se je povečala uporaba tradicionalnih tolkalnih inštrumentov, dopolnile so se tehnike igranja nanje, hkrati pa se je s spoznavanjem in pod vplivom drugih glasbenih kultur, število le teh močno razširilo.

Ta razvoj postavlja tolkalcem vedno nove in kompleksnejše naloge; obvladati morajo različne tehnike igranja na različne inštrumente, prebrati včasih zapleteno, včasih samo okvirno zapisano notno gradivo, ga občutiti in zaigrati v stilu, ki mu pripada.

Na ravni srednjega izobraževanja predmet Tolkala skupaj z drugimi strokovnimi predmeti vzgaja in izobražuje glasbene talente, jim omogoča pridobitev temeljnih glasbenih znanj ter nadgradnjo njihovega praktičnega in teoretičnega znanja. Predmet je namenjen individualnemu poučevanju inštrumentov skupine tolkal na Konservatorijih za glasbo in balet in Umetniških gimnazijah v Republiki Sloveniji in obsega glasbila, ki se najpogosteje igrajo solistično, solistično ob spremljavi orkestra ali klavirja, v komornih skupinah in sestavih različnih orkestrrov.

Pri predmetu dijaki razširjajo estetska, intelektualna, čustvena in domišljajska obzorja ter razvijajo kritično-analitični odnos do glasbenega dela. Pri tem oblikujejo lasten odnos do glasbenega dela od začetne stopnje branja notnega teksta do končne realizacije. Dijake* navaja na samostojno delo in iskanje ustreznih rešitev v okviru tehnično-muzikalnih zahtev.

* V tem učnem načrtu izraz *dijak* velja enakovredno za *dijaka* in *dijakinjo*. Enako izraz *učitelj* velja enakovredno za *učitelja* in *učiteljico*.

Pri tem dijaki oblikujejo lasten glasbeno-predstavni svet in spoznavajo proces glasbenega ustvarjanja in poustvarjanja. Pripravljajo se za doseganje kakovostne interpretacije na področju izvedbe solističnih del, kakor tudi za kompetentno izvajanje komornih skladb in del orkestralne literature.

Pouk Tolkal predstavlja tako mnogo več kot le urjenje veščin. Neposredno vpliva na razvoj mlade osebnosti in jo umešča v prostor in čas.

2 SPLOŠNI CILJI

Dijaki pri predmetu tolkala:

- usvajajo izvajalsko tehniko in izrazne značilnosti tolkal;
- usvajajo ritem, spremljajo zvočna gibanja, intonacijo na timpanih in spremljajo notni zapis;
- pomnijo ritmične vzorce, zavedajo se pomena glasbenih fraz, dosegajo znanja za nadaljevanje študija in se vključujejo v glasbene skupine;
- na nastopih predstavljajo dosežke glasbene ustvarjalnosti;
- razvijajo svoje ustvarjalne sposobnosti;
- skrbijo za kakovost učnega jezika;
- poznavaajo, razumevajo in uporabljajo strokovne izraze v tujih jezikih;
- informacijsko tehnologijo kritično uporabljajo za doseganje učnih ciljev;
- uporabljajo računalniške programe;
- pridobivajo podatke iz različnih virov;
- za doseganje učnih ciljev razvijajo matematična znanja ter osnove znanosti in tehnologije;
- navajajo se na socialnost in odnosnost pri komorni igri, v orkestrih in pri projektne delu;
- aktivno sodelujejo pri ustvarjalnih projektih si pridobivajo samoiniciativnost in podjetnost;

- na različne načine predstavljajo izdelke svojega dela;
- vključujejo se v domača in mednarodna šolska partnerstva;
- se usposabljaajo za svoje bodoče delo;
- osveščajo / razvijajo svojo usposobljenost načrtovanja učenja;
- sporazumevajo se v slovenščini;
- razvijajo svojo nadarjenost in muzikalno usposobljenost;
- spremljajo in presoajo uspešnost lastnega učnega procesa;
- razvijajo odgovornost za lastno znanje;
- skupaj z učiteljem usmerjajo in razvijajo lastni učni proces;
- odkrivajo, razvijajo in poglobljajo glasbene sposobnosti in predznanje;
- ob sistematični vadbi razvijajo delovne navade in odnos do dela;
- se navajajo na estetsko doživljanje in razvijajo glasbeni okus;
- razumejo in z uporabo usvojijo zakonitosti glasbene teorije;
- vključujejo čustvovanje v sistem pomnjenja;
- spoznavajo in izvajajo glasbena dela slovenskih ustvarjalcev;
- razvijajo zavest o pomenu ohranjanja narodove samobitnosti;
- spoznavajo enakost in različnost slovenske in evropske glasbene dediščine;
- razvijajo vzajemnost in se prilagajajo za enakopravno sodelovanje.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

Cilji in vsebine so urejeni po tematskih sklopih.

3.1.1 Tehnične in muzikalne prvine	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE:
<p>Dijaki s sledečimi tehničnimi vajami razvijajo:</p> <p><u>Mali boben:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - hitrost, igranje fraz ob menjavi ročnih redov in igranje poudarkov (akcentov); - izboljšajo igranje tremola, glede na tempo posameznih tehničnih vaj; 	<ul style="list-style-type: none"> - J. Delécluse, Méthode de Caisse-Claire, str. 6, 7, 8; - J. Delécluse, Méthode de Caisse-Claire, str. 18, 19.
<p><u>Timpani:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - spoznajo zakonitosti igranja tremola na timpanih v različnih tempih in dinamikah; - križanje palčk pri igranju prehodov med timpani; - podrobno spoznajo zakonitosti pri uglaševanju timpanov; 	<ul style="list-style-type: none"> - A. Friese, A. Lepak, The Complete Timpani Method – str. 25–27 str. 30–33; - A. Friese, A. Lepak, The Complete Timpani Method – str. 35, 36
<p><u>Vibrafon, marimba:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - držo štirih palic za igranje vibrafona in marimbe; - igranje lestvic: s posameznimi neodvisnimi notranjimi udarci (palici 2 in 3), s posameznimi neodvisnimi zunanji udarci (palici 1 in 4) v paralelnih oktavah, igranje četverozvokov in kadenc v dvojnih vertikalnih in izmeničnih (alternate) udarcih; 	<ul style="list-style-type: none"> - drža palic po tradicionalni metodi, Stevens, Burton ali Rosauero, - durove in molove lestvice čez 2 oktavi s kadencami, 4 palice.
<p><u>Zvonovi, tamburin, triangel, les, tempel bloki, zvončki :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - seznanjanje s tehnikami igranja na navedene tolkalne instrumente. 	<ul style="list-style-type: none"> - drža in postavitve posameznih instrumentov v skladbah, drža palic, tremolo in predložki.

3.1.2 Etude	
<p>Dijaki s sledečimi etudami razvijajo:</p> <p><u>Mali boben:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - hitrost in dinamiko v različnih taktovskih načinih, igranje poudarkov (akcentov), točno igranje različnih ritmičnih prvin, menjavo rok pri igranju posameznih ritmičnih fraz; - igranje šestnajstinskega, triolskega in sekstolskega tremola, odvisno od tempov etud, v različnih taktovskih načinih, različnih dinamikah, crescendih in decrescendih; 	<ul style="list-style-type: none"> - J. Delécluse, Méthode de Caisse-Claire, etude št. 1, 2, 3, 4, 5; - J. Delécluse, Méthode de Caisse-Claire, etude št. 6, 7, 8.
<p><u>Timpani:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - intonacijo intervalov in uglaševanje timpanov med igranjem; - različne oblike ritmičnih prehodov preko treh timpanov, uglaševanje timpanov v etudi, tremolo; - različne oblike ritmičnih prehodov preko dveh timpanov v različnih taktovskih načinih, uglaševanje timpanov v etudi, tremolo; 	<ul style="list-style-type: none"> - A. Friese, A. Lepak, The Complete Timpani Method – str. 50, 51, 52, 53; - J. Delécluse, Trente Études pour Timbales 2. zv., etude št. 11–16; - T. A. Brown, The Solo Collection for 2, 3 and 4 Drum, str. 13, 14, 15, 16, 17; - E. Keune, Šola za timpane, etude št. 90, 93, 94, 96, 111, 113;
<p><u>Vibrafon, marimba:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - igranje različnih intervalov v vertikalnih in izmeničnih (alternate) udarcih. 	<ul style="list-style-type: none"> - J. Delécluse: Méthode Complete de Vibraphone 2. zv., str. 62/1, 2, 3, 4; str. 63/5–12.

3.1.5 Skladbe 19., 20. in 21. stoletja	
<p>Dijaki razvijajo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - igro na različne tolkalne inštrumente ob skupni igri s klavirjem; - igro na različne tolkalne inštrumente, prehode med inštrumenti in menjavo palic med prehodi ob skupni igri s klavirjem; - igro v skladbi za solo kombinirana tolkala (lahko uporabijo tudi komplet bobnov); 	<ul style="list-style-type: none"> - F. Passerone, Petites pieces; - Y. Desportes, Tema z variacijami; - J. Beck, Istra;

<p>- igro s štirimi palicami na marimbi ali vibrafonu, izmenične in vertikalne udarce, posamezne neodvisne udarce in pedalizacijo na vibrafonu.</p>	<p>- N. J. Živković, Mein erstes Buch für Marimba: Der Wanderer Silvia's Lied; - E. Séjourné, Bee et Lila; - B. Molenhof, Waltz King.</p>
---	---

3.1.6 Skladbe slovenskih avtorjev	
<p>Dijaki:</p> <p>- spoznavajo in izvajajo slovensko glasbeno literaturo in preko teh del vzpostavljajo odnos z umetnostjo in kulturo slovenskega kulturnega prostora.</p>	<p>- R. Kamplet, Ni polka?; - Ž. in N. Skrbiš, Rdeči jezdec.</p>

Poleg navedenih vsebin se za doseganje ciljev lahko uporabljajo tudi druge izbirne vsebine.

3.2.1 Tehnične in muzikalne prvine	
<p>Dijaki s tehničnimi vajami razvijajo:</p> <p><u>Mali boben:</u> - dvojne udarce in tremolo;</p> <p>- igranje enojnih predložkov v hitrejših tempih;</p>	<p>- G. L. Stone, Stick Control for the Snare Drummer, str. 26/1–6,13–18;</p> <p>J. Delécluse, Méthode de Caisse-Claire, str. 24, 25.</p>
<p><u>Timpani:</u> - igranje glisanda na timpanih;</p>	<p>A. Friese, A. Lepak, The Complete Timpani Method, str. 46, 47, 48.</p>
<p><u>Marimba:</u> - različne vrste tremola na marimbi.</p>	<p>- durove lestvice čez 2 oktavi s kadencami (štiriglasno) v tremolu; - M. Holmgren, Developing four mallet technique, str. 16, 42, 43.</p>

3.2.2 Etude	
<p>Dijaki s sledečimi etudami razvijajo:</p> <p><u>Mali bobeni:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - igranje triolskega in šestnajstinskega tremola s poudarki v hitrejših tempih, v različnih taktovskih načinih, različnih dinamikah, crescendih in decrescendih; - igranje enojnih predložkov v različnih taktovskih načinih, različnih dinamikah, crescendih in decrescendih; 	<ul style="list-style-type: none"> - J. Delécluse, Méthode de Caisse-Claire, etudi št. 9, 10; - J. Delécluse, Méthode de Caisse-Claire, etude št. 11, 12, 13, 14, 15;
<p><u>Timpani:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - intonacijo intervalov, uglaševanje timpanov med igranjem in igranje glisanda; - različne oblike ritmičnih prehodov preko treh timpanov, uglaševanje timpanov v etudi, tremolo; - različne oblike ritmičnih prehodov preko štirih timpanov, uglaševanje timpanov v etudi, tremolo; - različne oblike ritmičnih prehodov preko treh timpanov, uglaševanje timpanov v etudi, tremolo, glisandi; 	<ul style="list-style-type: none"> - A. Friese, A. Lepak, The Complete Timpani Method, str. 55, 60; - J. Delécluse, Trente Études pour Timbales, 2. zv., etude št. 17–20; - J. Delécluse, Trente Études pour Timbales, 3. zv., etudi št. 21, 22; - T. A. Brown – The Solo Collection for 2, 3 and 4 Drum, str. 18, 19, 20, 21; - E. Keune, Šola za timpane, etude št. 121, 122, 124, 126, 130, 133, 135;
<p><u>Marimba:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - igranje različnih vrst tremola. 	<ul style="list-style-type: none"> - M. Holmgren, Developing four mallet technique, str. 54–62.

3.2.3 Sonate in sonatine	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spoznavajo baročne skladatelje in se seznanjajo s posebnostmi glasbenega in tonskega izraza tega obdobja; - znajo ločiti oznake za značaj in tempo v tem obdobju. 	<ul style="list-style-type: none"> - J. S. Bach, Sonata v Es-duru (vibrafon); - G. P. Telemann, Sonatina za flavto v F-duru.

3.2.4 Koncerti in koncertini

<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none">- spoznavajo baročne skladatelje in se seznanjajo s posebnostmi glasbenega in tonskega izraza tega obdobja;- znajo ločiti oznake za karakter in tempo v tem obdobju.	<ul style="list-style-type: none">- A. Vivaldi, Koncert v E-duru "La tepesta di mare".
--	--

3.2.5 Skladbe 19., 20. in 21. stoletja

<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none">- razvijajo igro na različnih tolkalnih inštrumentih, prehode med inštrumenti ter menjavo palic med prehodi ob skupni igri s klavirjem;- izpopolnjujejo igro s štirimi palicami na vibrafonu in namenjajo več pozornosti tudi oblikovanju tona;- razvijajo občutek za triolsko (jazz) in osminsko oblikovanje fraz v skladbi;- razvijajo igranje na 5 oktavni marimbi in spoznavajo različne ritmične in melodične figure;- spoznavajo in razvijajo različne motorične figure na kombiniranih tolkalih solo.	<ul style="list-style-type: none">- P. Petit, Hors – d'oeuvre;- E. Bozza, Rythmic;- M. Schmitt, Rêve curieux;- W. Treiber, Springtime;- M. A. Giesecke, Autumn falls;- M. Schmitt, Sechs Miniaturen;- K. Abe, Kazak Lullaby za solo marimbo;- R. O'Meara, Restless;- W. Kraft, French suite.
---	--

3.2.6 Skladbe slovenskih avtorjev

<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none">- spoznavajo in izvajajo slovensko glasbeno literaturo in preko teh del vzpostavljajo odnos z umetnostjo in kulturo slovenskega kulturnega prostora.	<ul style="list-style-type: none">- R. Golob, Balada (solo vibrafon);- F. Avsenek, Kar tako (za vibrafon in klavir).
---	---

3.2.7 Orkestralna literatura	
<p>Dijaki:</p> <p>- spoznavajo dela orkestralne literature za posamezne tolkalne instrumente.</p>	<p>- literatura za tolkala, ki se v tekočem šolskem letu izvaja v šolskih orkestrih ali big bandu.</p>

Poleg navedenih vsebin se za doseganje ciljev lahko uporabljajo tudi druge izbirne vsebine.

3.3.1 Tehnične in muzikalne prvine	
<p>Dijaki s sledečimi tehničnimi vajami razvijajo:</p> <p><u>Mali boben:</u></p> <p>- igranje dvojnih, trojnih in četvornih predložkov v različnih tempih;</p> <p>- igranje izigranih (od roke do roke) dvojnih predložkov;</p>	<p>- J. Delécluse, Méthode de Caisse-Claire, str. 31, 32, 33, 34, 35;</p> <p>- E. Keune, Šola za mali boben, etuda št. 111.</p>
<p><u>Timpani:</u></p> <p>- igranje enojnih, dvojnih in trojnih predložkov na timpanih;</p>	<p>- A. Friese, A. Lepak, The Complete Timpani Method, str. 34.</p>
<p><u>Marimba:</u></p> <p>- različne vrste tremola v molovih lestvicah na marimbi.</p>	<p>- molove lestvice čez 2 oktavi s kadencami (štiriglasno) v tremolu;</p> <p>- M. Holmgren, Developing four mallet technique, str. 16, 42, 43.</p>

3.3.2 Etude	
<p>Dijaki s sledečimi etudami razvijajo:</p> <p><u>Mali boben:</u></p> <p>- igranje enojnih, dvojnih trojnih in četvornih predložkov v različnih taktovskih načinih, različnih dinamikah, crescendih in decrescendih;</p> <p>- kombinacije dvojnih predložkov (z repetitijo palice in izigranih od roke do roke);</p> <p>- igranje izigranih (od roke do roke) trojnih in četvornih predložkov.</p>	<p>- J. Delécluse, Méthode de Caisse-Claire, etude št. 16, 17, 18, 19;</p> <p>- E. Keune: Šola za mali boben, etuda št. 130;</p> <p>- E. Keune, Šola za mali boben, etudi št. 117, 118;</p> <p>- E. Keune, Šola za mali boben, etudi št. 128, 141;</p>

<p><u>Timpani:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - intonacijo intervalov, igranje predložkov in glisanda, uglaševanje 3 timpanov med igranjem; - različne oblike ritmičnih prehodov preko štirih timpanov, uglaševanje timpanov v etudi, tremolo; - različne oblike ritmičnih prehodov preko dveh in treh timpanov, uglaševanje timpanov v etudi, tremolo, jazz fraziranje; - različne oblike ritmičnih prehodov preko štirih timpanov, predložki, tremolo. 	<ul style="list-style-type: none"> - A. Friese, A. Lepak, The Complete Timpani Method, str. 65, 66, 67; - J. Delécluse, Trente Études pour Timbales/3 zvezek – etude št. 23–28; - T. A. Brown, The Solo Collection for 2, 3 and 4 Drum – str. 22, 23, 24, 25, 26, 27; - E. Keune, Šola za timpane, etude št. 136, 138, 140, 142, 143, 146;
<p><u>Marimba:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - igranje tremola z eno roko. 	<ul style="list-style-type: none"> - M. Holmgren, Developing four mallet technique, str. 68–72.

3.3.3 Sonate in suite

<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spoznavajo baročne skladatelje in se seznanjajo s posebnostmi glasbenega in tonskega izraza tega obdobja; - znajo ločiti oznake za značaj in tempo v tem obdobju. 	<ul style="list-style-type: none"> - J. S. Bach, Suita št. 2 v h-molu (vibrafon).
---	--

3.3.4 Koncerti in koncertini

<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spoznavajo baročne skladatelje in se seznanjajo s posebnostmi glasbenega in tonskega izraza tega obdobja; - znajo ločiti oznake za značaj in tempo v tem obdobju. 	<ul style="list-style-type: none"> - J. S. Bach, Koncert za violino v a-molu (marimba ali vibrafon).
---	---

3.3.5 Skladbe 19., 20. in 21. stoletja

<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razvijajo igro na štirih timpanih s hitrim preuglaševanjem inštrumentov med igranjem v različnih taktovskih načinih in tempih ob spremljavi klavirja; 	<ul style="list-style-type: none"> - E. Bigot, Timpaniana;
--	---

<ul style="list-style-type: none"> - razvijajo igro na petih timpanih, igro in prehode med različnimi tolkalnimi inštrumenti in menjavo palic med prehodi ob skupni igri s klavirjem; - spoznavajo in razvijajo različne zahtevne motorične figure na kombiniranih tolkalih solo; - izpopolnjujejo igro tremola z eno roko na vibrafonu in namenjajo več pozornosti tudi svojemu doživljanju pri izvedbi skladbe; - razvijajo igro na marimbi in namenjajo več pozornosti tudi svojemu doživljanju pri izvedbi skladbe; - ob spevnih melodijah nadalje razvijajo vertikalne in lateralne udarce, štiriglasni tremolo in arpeggie; preludiji lahko služijo tudi kot priprava za izvedbo I. Koncerta za marimbo skladatelja N. Rosaura. 	<ul style="list-style-type: none"> - E. Bozza, Rhapsodie sur airs Japonais; - W. Kraft, English Suite for Multiple Percussion; - M. Glennworth, Blues for Gilbert; - E. Sammut, Four Rotations (2. in 4.); - K. Abe, Frogs; - N. Rosaura, Three Preludes.
--	---

3.3.6 Skladbe slovenskih avtorjev	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spoznavajo in izvajajo slovensko glasbeno literaturo in preko teh del vzpostavljajo odnos z umetnostjo in kulturo slovenskega kulturnega prostora. 	<ul style="list-style-type: none"> - R. Kamplet, Fantazija (vibrafon).

3.3.7 Orkestralna literatura	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spoznavajo dela orkestralne literature za posamezne tolkalne instrumente. 	<ul style="list-style-type: none"> - literatura za tolkala, ki se v tekočem šolskem letu izvaja v šolskih orkestrih ali big bandu.

Poleg navedenih vsebin se za doseganje ciljev lahko uporabljajo tudi druge izbirne vsebine.

3.4.1 Tehnične in muzikalne prvine	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - do konca razvijejo in vzdržujejo ter izboljšujejo že doseženo muzikalno-tehnično raven, ki 	<ul style="list-style-type: none"> - tehnične in muzikalne prvine pedagog izbere glede na dijakove sposobnosti in potrebe pri izvedbi skladb za maturo.

<p>omogoča izvedbo maturitetnega programa in sprejemnega izpita na visoki šoli;</p> <ul style="list-style-type: none"> - izpopolnjujejo vse tehnične veščine, posebej se posvečajo zahtevnejšim; - razvijajo dinamične zmogljivosti, hitrost in fleksibilnost; - poseben poudarek namenjajo zanesljivosti, koncentraciji in estetiki tonskega podajanja: - samostojno analizirajo svoje tehnično znanje in iščejo potrebna gradiva za nadaljnji razvoj. 	
---	--

<p>3.4.2 Etude</p>	
<p>Dijaki v etudah razvijajo:</p> <p><u>Mali boben:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - v 1., 2. in 3. letniku pridobljena znanja za igranje malega bobna; - sodobne tehnike igranja malega bobna (palica na palico, udarci po robu in obroču itd.); 	<ul style="list-style-type: none"> - J. Delécluse, Méthode de Caisse-Claire, etude št. 21, 22, 24; - S. Fink, Studien für kleine Trommel, 5. zv. – etude št. 48–55; M. Houlif, Solo etuda za mali boben.
<p><u>Timpani:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - intonacijo intervalov, uglaševanje 3 in 4 timpanov med igranjem z menjavo taktovskih načinov; - različne oblike ritmičnih prehodov preko štirih timpanov, z menjavo taktovskih načinov in uglaševanjem timpanov v etudi, tremolo; - različne oblike zahtevnih ritmičnih prehodov preko dveh in treh timpanov, z menjavo taktovskih načinov in uglaševanjem timpanov v etudi, tremolo; - različne oblike ritmičnih prehodov preko petih timpanov, v različnih taktovskih načinih, tremolo. 	<ul style="list-style-type: none"> - A. Friese, A. Lepak, The Complete Timpani Method – str. 68, 69, 70; - J. Delécluse, Trente Études pour Timbales, 3. zv., etudi št. 29, 30; - M. Houlif, Solo etuda za timpane; - V. Firth, The solo timpanist, etuda št. 1; - T. A. Brown, The Solo Collection for 2, 3 and 4 Drum – str. 28–32; - E. Keune: Šola za timpane – etudi št. 152, 154.

3.4.3 Sonate in suite

Dijaki:

- spoznavajo baročne priredbe violončelskih suit za solo marimbo in se seznanjajo s posebnostmi glasbenega in tonskega izraza tega obdobja;
- znajo ločiti oznake za značaj in tempo v tem obdobju.

- J. S. Bach, Šest suit za solo violončelo (priredbе za marimbo)
BWV 1007–1012.

3.4.4 Koncerti in koncertini

Dijaki:

- spoznavajo koncerte ali koncertine sodobnih skladateljev za marimbo in vibrafon in se seznanjajo s posebnostmi glasbenega in tonskega izraza.

- N. Rosauero, Koncert za vibrafon in orkester;
- A. Reed, Concertino za marimbo in pihalni orkester;
- P. Creston, Concertino za marimbo in orkester;
- N. Rosauero, Koncert št. 1 za marimbo in orkester.
- D. R. Gillingham, Koncert št. 2 za marimbo

3.4.5 Skladbe 19., 20. in 21. stoletja

Dijaki:

- razvijajo igro na različnih tolkalnih inštrumentih v zahtevnejših skladbah, prehode med inštrumenti ter menjavo palic med prehodi ob skupni igri s klavirjem;

- razvijajo igro na različnih tolkalnih inštrumentih v zahtevnejši skladbi za solo tolkala;

- izpopolnjujejo igro s štirimi palicami na marimbi in namenjajo več pozornosti tudi oblikovanju tona in izvedbi skladb;

- izpopolnjujejo igro na malem bobnu, razumevajo in igrajo zapletene ritmične prvine v različnih taktovskih načinih;

- izpopolnjujejo igro na malem bobnu, s posebnim poudarkom na oblikovanju različnih zvokov inštrumenta;

- izpopolnjujejo igro na timpanih, razumevajo in igrajo zapletene ritmične prvine v različnih taktovskih načinih.

- M. Jarre, Suite Ancienne pour Instruments a percussion et Piano;
- Pierre Dervaux, "Batterie Sketch";
- S. Baudo, Trois danses païennes;
- G. Delerue, Mouvements za tolkala in klavir;

- S. Fink, Sudden Change;

- K. Abe, Memories of the Seashore /marimba;
- W. Stadler, Charade /marimba;
- E. Sammut, Libertango;

- S. Fink, Studien für kleine Trommel, 5. zv., Sonatina 46, Sonata 47;

- S. Fink, Salut de Genève für Konzert-Trommel;
- S. Fink, Trommel Suite;

- D. Paliev, Folklore Suite;
- J. Beck, Sonata for Timpani.

3.4.6 Skladbe slovenskih avtorjev	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pod mentorstvom pedagoga izberejo in pripravijo delo slovenskega avtorja za svoj maturitetni program ali zaključni izpit. 	<ul style="list-style-type: none"> - Č. S. Voglar, TNA Concertino za vibrafon in orkester; - S. Šuklar, Marinada (za komb. tolkala in vibrafon).

3.4.7 Orkestralna literatura	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spoznavajo težja dela orkestralne literature za posamezna tolkala. 	<ul style="list-style-type: none"> - M. Ravel, Bolero (m. boben); - R. Korsakov, Šeherezada (m. boben); - G. Gershwin, Porgy in Bess (ksilofon); - A. Hačaturjan, Gayne (ksilofon); - L. Bernstein, Westside Story (ksilofon in vibrafon); - L. Beethoven, Simfonije 1 do 9 (timpani); - P. I. Čajkovski, Simfonija št. 4 in 5 (timpani); - P. I. Čajkovski: Romeo in Julia - uvertura (činele).

Poleg navedenih vsebin se za doseganje ciljev lahko uporabljajo tudi druge izbirne vsebine.

4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Standardi znanja so določeni z obvladovanjem posameznih sklopov predpisanih vsebin in izkazujejo pričakovano stopnjo obvladovanja inštrumenta in muziciranja, kar se izraža na področjih tehnike in obvladovanja inštrumenta, muzikalnosti in izraznosti, natančnosti in zanesljivosti, vzdržljivosti in koncentracije ter težavnosti izvajanega programa.

Minimalni standardi znanja so operacionalizirani cilji (količina in kakovost znanja, spretnosti in veščin), ki naj bi jih dijak dosegel in izkazal za pozitivno oceno (zadostno) in so tista kakovost in količina znanja, spretnosti in veščin, ki sta nujni za nadaljnje učenje in razvoj pri določenem predmetu. So mejna kategorija obvladovanja inštrumenta, pri čemer sta tehnika in izraznost muziciranja omejeni in je mogoče

ugotoviti težave v doseganju kakovostnega tona oz. zvoka. Kljub temu da se pojavljajo napake v notah, ritmu, slogu in je mnogo v partituri predpisanih glasbenih oznak spregledanih ali ne popolnoma pravilno izvedenih, da sta omejeni interpretacija in muzikalna izvedba ter je morda malo lažji tudi sam glasbeni program, pa dijakova duševna in telesna vzdržljivost še vedno izkazuje sprejemljivo izvedbo celotnega programa, zahtevano ustrezno razvito tehniko ter še sprejemljivo razumevanje in izvajanje glasbe.

Minimalni standardi izpitnih vsebin po posameznih letnikih:

V vseh letnikih dijaki vsaj eno skladbo izvajajo na pamet.

1. letnik:

- 2 etudi za mali boben (ena s tremolom), *izbor iz poglavja 3.1.2;*
- etuda za 2 ali 3 timpane s tremolom, *izbor iz poglavja 3.1.2;*
- durova in molova lestvica čez 2 oktavi s kadencami na marimbi ali vibrafonu (4 palice), *poglavje 3.1.1;*
- skladba za vibrafon ali marimbo, *izbor iz poglavja 3.1.5;*
- skladba za več tolkal, *izbor iz poglavja 3.1.5.*

2. letnik:

- 2 etudi za mali boben z enojnimi predložki in tremolom, *izbor iz poglavja 3.2.2;*
- etuda za 3 ali 4 timpane s tremolom in preuglaševanjem timpanov v etudi, *izbor iz poglavja 3.2.2;*
- durova lestvica čez 2 oktavi s kadenco (štiriglasno) v tremolih na marimbi, *poglavje 3.2.1;*
- skladba za vibrafon ali marimbo, *izbor iz poglavja 3.2.5;*
- skladba za več tolkal, *izbor iz poglavja 3.2.5.*

3. letnik:

- etuda za mali boben z enojnimi, dvojnimi, trojnimi, četvernimi predložki in tremolom, *izbor iz poglavja 3.3.2;*
- etuda za timpane, z različnimi oblikami ritmičnih prehodov, predložki in tremolom, *izbor iz poglavja 3.3.2;*

- molova lestvica čez 2 oktavi s kadenco (štiriglasno) v tremolih na marimbi, *poglavje 3.3.1*;
- skladba za vibrafon ali marimbo, *izbor iz poglavij 3.3.3 , 3.3.4 ,3.3.5 ali 3.3.6*;
- skladba za več tolkal, *izbor iz poglavja 3.3.5*.

4. letnik:

Dijak, ki opravlja maturo iz izbirnega predmeta Glasba, ne opravlja letnega izpita.

V tem primeru dijak konča predmet v 4. letniku z razredno oceno.

- Etude za posamezna tolkala (vibrafon ali marimba, mali boben, timpani), *izbor iz poglavja 3.4.2*;
- sonata ali koncert ali concertino za vibrafon ali marimbo (priredba), *izbor iz poglavja 3.4.3 ali 3.4.4*;
- skladba ali priredba slovenskega skladatelja, *izbor iz poglavja 3.4.6*;
- skladba za več tolkal, *izbor iz poglavja 3.4.5*.

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Osnova za delo je poznavanje dijakovega tehničnega in muzikalnega znanja ter psihofizičnih sposobnosti. Učni načrti nudijo le osnovo za delo. Praksa namreč nakazuje, da prihaja v razvoju posameznikov do precejšnjih razlik, ki jih kljub selekciji in sprejemnemu preizkusu ni možno vnaprej predvideti. Tako so odstopanja od letnega in izpitnega programa dopustna. V praksi to pomeni prilagajanje načina poučevanja in napredovanja glede na individualne sposobnosti dijaka, psihofizične emocionalne sposobnosti. Izpitna komisija naj to pri ocenjevanju primerno upošteva.

Med študijem je potrebno posebno pozornost nameniti tistim tehničnim prvinam, ki jih dijak slabše obvlada. Ob sistematičnem vadenju naj dijaki razvijajo voljo, disciplino, vztrajnost, doslednost in samostojnost, spoznavajo potrebo po načrtnem delu in neprestanem izpopolnjevanju ter s tem utrjujejo delovne navade in odnos do dela.

Tako dosežena spoznanja in glasbena znanja morajo postati pomemben del splošne kulture vsakega dijaka.

Pri pouku se približno tretjina učnega časa porabi za tehniko, druga tretjina za etude in tretja za druge skladbe. V prvih dveh letnikih se več časa posveča razvoju in utrjevanju tehničnih prvin na posameznih tolkalih. Dijak naj znanje stopnjuje glede na zmogljivosti in pri tem ne

izpušča temeljnih znanj. V zadnjih dveh letnikih se več časa posveti izdelavi skladb, pri čemer se upošteva individualna sposobnost dijaka.

Za intonacijo intervalov, uglaševanje in preuglaševanje timpanov med igranjem, igranje glisandov, križanje palčk pri igranju prehodov med timpani in vaje za igranje predložkov, je priporočljivo uporabiti predpisane vaje iz A. Friese, A. Lepak: *The Complete Timpani Method*.

Pri izbiri etud za timpane lahko pedagog izbira med šolami J. Delécluse ali T.A. Browna. Etude E. Keunea so namenjene dijaku, ki pri pouku igrajo nemško postavitev timpanov. Dijaka je nujno spodbujati k samostojnemu študiju skladb v okviru učnega programa in tudi posebnih zanimanj, ki jih dijak oblikuje v poteku šolanja. Prav tako ne smemo zanemariti a-vista igre in improvizacije, ki dijaku omogoča, da se v nepredvidljivih situacijah hitreje znajde.

Za doseg minimalnega standarda operacionaliziranega cilja kvantitete znanja je potrebno, da dijak v vsakem letniku ob predpisanih tehničnih vajah in etudah za posamezne tolkalne inštrumente preigra vsaj eno skladbo za več tolkal, skladbo za solo vibrafon ali marimbo, skladbo za melodijski inštrument s spremljavo klavirja in skladbo slovenskega avtorja. Pomembno je, da dijak ves čas izobraževanja nastopa individualno in skupinsko. Uspešno nastopanje se upošteva pri oceni. Koristno je tudi sodelovanje na nastopih izven šole, revijah ter raznih tekmovanjih doma in v tujini.

Učitelj naj spodbuja dijaka tudi k obisku koncertov, ki predstavljajo pomemben vir izkušenj in informacij, ki jih sam pouk ne more dati; dijak na ta način spoznava bogastvo glasbene literature in se srečuje z interpretativnimi dosežki priznanih umetnikov, kar oblikuje njegovo umetniško osebnost; ob tem spoznava zakonitosti profesionalnega dela svojega področja tudi iz praktičnih, organizacijskih in drugih vidikov, ki pomembno vplivajo na glasbeno dejavnost.

5.1 Preverjanje in ocenjevanje znanja

Pomembno je, da ločimo preverjanje in ocenjevanje. Rezultatov preverjanja ne uporabimo za ocenjevanje.

Preverjanje

Pri preverjanju znanja učitelj redno spremljanja razvoj in napredek dijaka, preverja dijakovo moč dojetanja, raven znanja in njegove zmožnosti, pa tudi sporoča dijakom povratne informacije o njihovem napredovanju. Sprotno razčlenjevanje dijakovih dosežkov znanja in morebitnih pomanjkljivosti lahko ustvarja kar najbolj celovito in realno sliko o napredku in morebitnih zagatah posameznih dijakov; na tem temelju učinkoviteje pripravimo načrt dijakovega nadaljnjega dela, dajemo jasnejše napotke za plodovitejše vadenje oziroma učenje.

Preverjati je treba redno in na različne načine, na področjih, kot so navedena.

Učitelj preverja znanje:

- pri vsaki individualni uri pouka,
- na internih in javnih nastopih.

K preverjanju lahko učitelj občasno povabi tudi druge učitelje istega ali sorodnega predmeta, kar bo okrepilo timsko delo, izmenjavo izkušenj in usklajevanje kriterijev.

Ocenjevanje

Glede na naravo inštrumentalnega pouka se dijakovo znanje ocenjuje z izvedbo izbranih glasbenih vsebin pri pouku in na nastopih. Ocenjuje se tehnično obvladovanje inštrumenta, natančnost in zanesljivost izvedbe, prikaz muzikalnosti ter težavnost programa. Na letnem izpitu določi končno oceno izpitna komisija, ki ob oceni izvedbe izbranih glasbenih vsebin upošteva tudi doseganje operacionaliziranega cilja kvantitete znanja.

5.2 Medpredmetne povezave

Namen interdisciplinarnega povezovanja med bolj ali manj sorodnimi predmeti je močnejša vez ter vzajemno učinkovanje in prenosljivost znanja, s čimer gradimo pogoje za večjo ustvarjalnost, podjetnost in boljšo didaktično učinkovitost na vseh vpletenih predmetnih področjih. Večja prenosljivost znanja oblikuje tudi samostojnejšo osebnost, ki se lažje spopada z različnimi izzivi v stroki in v življenju. Zmožnost povezovanja različnih znanj, uvidov in spretnosti pa hkrati prispeva k večji kulturni in etični zavesti ter osebnostni trdnosti posameznika.

Medpredmetno povezovanje pomeni iskanje povezav svojega predmeta z drugimi predmetnimi področji, sodelovanje učiteljev različnih predmetnih področij v učno-vzgojnih dejavnostih, vzajemno načrtovanje skupne ali sočasnejše obravnave sorodnih vsebin in podobno. Učitelj se povezuje z drugimi strokovnimi člani pedagoškega aktiva, sodeluje pri načrtovanju medpredmetnih povezav in ustvarjalno sodeluje pri izvajanju učnega procesa.

Dijaki se medpredmetno ustvarjalno povezujejo z drugimi glasbeniki na več načinov: pri komorni igri, v instrumentalno-vokalnih sestavih, pri igranju v različnih orkestrih, pri korepeticijah ipd. Svoja teoretska znanja, pridobljena pri pouku solfeggia, harmonije, kontrapunkta, oblikoslovja, pa tudi zgodovine, umetnostne ter zlasti glasbene zgodovine, pa lahko uporabljajo pri kompozicijski in slogovni analizi skladb, kar je v prid boljšemu razumevanju in posledično tudi bolj kakovostni izvedbi skladb. Ob razločevanju in pronicanju v slogovne posebnosti, npr. baroka, klasike, romantike ipd., pa si dijaki ustvarjajo močnejši osebni uvid v značaj, vsebino in posebnosti določenega zgodovinskega obdobja slovenske in evropske zgodovine.

Obstajajo tudi druge medpredmetne povezave, ki so bolj splošne narave, o čemer govorijo številne specifične mednarodne študije in raziskave.

6 MATERIALNI POGOJI

Cilji vzgojno-izobraževalnega procesa zahtevajo za svoje uresničevanje primerno veliko (ca. 50 m²), svetlo, pouku tolkal primerno akustično in zvočno izolirano učilnico, z vsemi tolkalnimi inštrumenti, ki jih dijak potrebuje za pouk. Opremljena mora biti z dobro uglašnim in urejenim klavirjem ali pianinom, z elektronskim metronomom, računalnikom in primerno avdio napravo za snemanje in primerjavo glasbenih izvedb.

Poleg učilnice je potrebno urediti vsaj en primerno velik, akustično in zvočno izoliran prostor za vajo.

Ker so učitelji tolkal izpostavljeni višjim nivojem jakosti zvoka, je potrebno, da pri svojem delu uporabljajo primerno in ustrezno osebno varovalno opremo.

7 ZNANJA IZVAJALCEV

Izvajalci	Znanja
Učitelj	Tolkala
Korepetitor	Klavir